

# Rajahaastattelututkimus 2010

## Matkailu ulkomailta Suomeen kasvoi vuonna 2010

Vuonna 2010 Suomessa vieraili 6,2 miljoonaa ulkomaista matkustajaa. Matkustajamäärä kasvoi yhdeksän prosenttia vuodesta 2009 eli lähes puolella miljoonalla vierailijalla. Ulkomaiset matkustajat toivat Suomeen vuoden aikana yhteensä yli 2 miljardia euroa eli noin 460 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Matkustajamäärä ja matkustajien tuoma rahamäärä ylittivät myös vuoden 2009 taantumaa edeltäneen tason. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen ja Matkailun edistämiskeskuksen yhteisestä Rajahaastattelututkimuksesta.

**Taulukko 1. Suomessa käyneet ulkomaiset matkustajat vuosina 2006-2010**

Asuinmaa	Vuosi					
	2006 (1000 matk.)	2007 (1000 matk.)	2008 (1000 matk.)	2009 (1000 matk.)	2010 (1000 matk.)	Muutos 2009-2010, prosenttia (%)
Kaikki kävijät	5 345	5 736	6 072	5 695	6 182	9
Venäjä	1 737	2 070	2 331	2 192	2 561	17
Ruotsi	779	768	765	753	712	-5
Viro	503	561	522	583	561	-4
Saksa	369	350	376	332	363	10
Britannia	317	312	316	267	263	-1
Norja	187	194	187	160	195	22
Ranska	133	131	120	94	132	40
Espanja	79	83	116	123	110	-10
Japani	89	103	105	142	109	-23

Eniten matkustajia saapui Venäjältä, mistä tuli Suomeen 2,6 miljoonaa matkustajaa eli yli 40 prosenttia kokonaismatkustajamäärästä. Ruotsista vieraili Suomessa toiseksi suurin lukumäärä matkustajia, hieman yli 700 000 matkustajaa. Kolmanneksi eniten matkustajia tuli Virosta, vajaa 600 000 matkustajaa. Ruotsalaisten ja virolaisten matkustajien määrä väheni edellisvuoteen verrattuna. Venäjältä saapuneiden määrä puolestaan nousi lähes 400 000 matkustajalla eli 17 prosenttia edellisestä vuodesta. Suomessa vierailleista ulkomailta asuvista matkustajista 5 prosenttia oli Suomen kansalaisia.

Vuonna 2010 yli puolet ulkomaisista matkustajista oli Suomessa vapaa-ajanmatkalla. Tuttava- tai sukulaisvierailulla kävi 12 prosenttia matkustajista. Työmatkalla Suomessa kävi 22 prosenttia matkustajista. Yhdeksän prosenttia matkustajista oli Suomessa kauttakulkumatkalla.

Puolet vuonna 2010 Suomessa yöpyneistä ulkomaisista matkustajista majoittui hotellissa tai motellissa. Tuttavien tai sukulaisten luona yöpyi neljännes matkustajista. Työmatkalaisista kolme neljästä yöpyi hotellissa tai motellissa, vapaa-ajan matkustajista puolet. Ulkomaiset matkustajat viipyivät Suomen-vierailullaan keskimäärin 4,4 yötä. Suomeen tehdyistä matkoista 41 prosenttia ei sisältänyt lainkaan yöpymistä. Päivämatkoja tehtiin eniten Venäjältä.

Ulkomaiset matkustajat kuluttivat vuonna 2010 Suomen-vierailullaan keskimäärin 330 euroa. Kokonaiskulutus vierailua kohden oli 52 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Päivää kohden ulkomaiset matkustajat käyttivät neljä euroa enemmän kuin edellisenä vuonna eli keskimäärin 61 euroa.

## *Suomessa sijaitseviin työpaikkoihin matkustaminen vähentyi vuonna 2010*

Rajahaastattelututkimuksessa kysytään, onko haastateltavilla ulkomaisilla matkustajilla työpaikka Suomessa. Kysymys esitetään, jos haastateltava matkustaja asuu vakituisesti muualla kuin Suomessa, ja Suomen matkan pääsyy on työmatka. Tutkimuksessa ei haastatella ulkomaisia matkustajia, jotka asuvat Suomessa yli 12 kuukautta. Matkustajilta, joilla on työpaikka Suomessa, kysytään lisäksi kuinka monta kertaa he ovat käyneet Suomessa viimeisten 12 kuukauden aikana, kuinka monta yötä he viettivät Suomessa tällä matkalla, mitä majoitustapaa he käyttivät ja kuinka paljon rahaa heillä oli kulunut tämän vierailun aikana.

**Taulukko 2. Työpaikalle Suomeen matkustaneet ulkomaiset matkustajat vuosina 2006–2010 ja heidän matkojensa määrä vuonna 2010**

Asuinmaa	Vuosi					
	2006 (1000 henkilöä)	2007 (1000 henkilöä)	2008 (1000 henkilöä)	2009 (1000 henkilöä)	2010 (1000 henkilöä)	2010 (1000 käyntiä)
Kaikki kävijät	36,6	43,6	35,9	43,6	39,2	156,8
Viro	15,7	20,6	17,9	20,8	12,8	85,2
Venäjä	12,3	9,3	6,8	7,5	8,5	24,5
Ruotsi	0,8	1,1	0,7	1,8	2,8	11,0
Saksa	0,9	1,5	0,5	1,2	4,0	9,0
Puola	0,9	6,7	0,9	2,7	2,6	8,1
Muut maat	5,9	4,4	9,0	9,7	8,5	19,0

Suomessa työskenteli vuonna 2010 noin 39 000 henkilöä, joiden vakituinen asuinmaa oli muu kuin Suomi. Tämä oli noin 4000 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Suomessa työskenteli vuonna 2010 noin 13 000 henkilöä, joiden vakituinen asuinmaa oli Viro, 8500 työntekijää Venäjältä ja 4000 työntekijää Saksasta. Ulkomaiset matkustajat kävivät Suomessa yhteensä 157 000 kertaa Suomessa sijaitsevan työpaikan vuoksi. Runsaat puolet, 85 000 vierailua, oli Virosta käsin. Toiseksi eniten, 25 000 vierailua, oli Venäjältä käsin.

# Sisällys

## Taulukot

### Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa vuonna 2010.....	4
Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa vuonna 2010.....	4
Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain vuonna 2010.....	4
Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa vuonna 2010.....	4
Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa vuonna 2010.....	5
Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa vuonna 2010 asuinmaittain.....	5
Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus.....	6

# Liitetaulukot

**Liitetaulukko 1. Ulkomaisten matkustajien matkan pääsyyt Suomessa vuonna 2010**

Matkan pääsyy	Lukumäärä 1000 matkust.	Osuus prosenttia (%)	Muutos 2009-2010, prosenttia (%)
Työmatka	1 371	22	-2
Tuttava- tai sukulaisvierailu	768	12	17
Muu vapaa-ajan matka	3 168	51	12
Muu matka	685	11	3
Monta syytä	191	3	24
Yhteensä	6 182	100	9

**Liitetaulukko 2. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa vuonna 2010**

Öiden lukumäärä	Lukumäärä 1000 matk.	Osuus prosenttia (%)
Ei yöpymistä	2 512	41
Yksi yö	881	14
Kaksi yötä	652	11
Kolme yötä	485	8
Neljä yötä	331	5
Viisi yötä	230	4
Kuusi yötä	138	2
Seitsemän yötä	225	4
8-14 yötä	380	6
15-21 yötä	130	2
22-60 yötä	153	2
Yli 60 yötä	65	1
Yhteensä	6 182	100

**Liitetaulukko 3. Ulkomaisten matkustajien oleskelun kesto Suomessa asuinmaittain vuonna 2010**

Asuinmaa	Päiväkävijöiden osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Kaikki kävijät	41	4,4	27 133
Venäjä	67	1,4	3 550
Ruotsi	30	4,2	2 963
Viro	39	6,6	3 702
Saksa	17	7,8	2 818
Norja	26	4,0	774
Britannia	12	5,4	1 431
Ranska	10	5,9	783
Espanja	16	8,1	891
Japani	29	2,4	259

**Liitetaulukko 4. Ulkomaisten matkustajien käyttämät majoitustavat Suomessa vuonna 2010**

Majoitustapa	Lukumäärä, 1000 matk.	Osuus, prosenttia (%)	Öitä keskimäärin	Öitä yhteensä (1000 yötä)
Hotelli, motelli	1 793	49	3,1	5 910
Retkeilymaja	75	2	5,2	480
Leirintäalue	125	3	5,4	850
Vuokramökki	111	3	8,6	1 283
Tuttavat, sukulaiset	897	24	8,3	8 197
Oma asunto tai mökki	268	7	19,3	5 607
Työnantajan asunto	115	3	34,6	4 067
Muu majoitus	128	3	5,0	739
Monta majoitustapaa	159	4	.	.
Yhteensä	3 670	100	.	.
Ei yöpymistä	2 512	.	.	.

**Liitetaulukko 5. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa vuonna 2010**

Kulutuskohte	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa	Osuus, prosenttia
Ennakkomaksut pl. pakettimatkat	18	3,3	110,4	5,4
Majoitus	80	14,8	492,1	24,1
Ravintolat, kahvilat	65	12,1	403,9	19,8
Polttoaine	12	2,3	75,0	3,7
Ostokset ja elintarvikkeet	125	23,2	771,8	37,8
Taksimatkat	12	2,2	71,9	3,5
Muu kulutus	19	3,5	117,7	5,8
Kokonaiskulutus	330	61,3	2 042,8	100,0

**Liitetaulukko 6. Ulkomaisten matkustajien rahankäyttö Suomessa vuonna 2010 asuinmaittain**

Asuinmaa	Vierailua kohden, euroa	Päivää kohden, euroa	Yhteensä, miljoonaa euroa
Kaikki kävijät	330	61	2 043
Venäjä	255	107	653
Ruotsi	254	49	181
Viro	216	28	121
Saksa	433	49	157
Britannia	361	56	95
Norja	377	76	74

# *Laatuseloste: Rajahaastattelututkimus*

## *1. Tilastotietojen relevanssi*

Rajahaastattelututkimus kuvaa Suomessa vierailevia ulkomaisia matkustajia. Vuosittain haastatellaan noin 20 000 Suomesta poistuvaa ulkomaista matkustajaa. Tuloksia tuotetaan muun muassa asuinmaan ja matkan pääsyyn mukaan.

Tilastokeskus käyttää rajahaastattelututkimuksen tietoja matkustustaseen tulotietojen tuottamiseen, Matkailun edistämiskeskus puolestaan (MEK) matkailun kehityksen seurantaan ja matkailumarkkinoinnin suunnitteluun. Tietoja käyttävät valtionhallinto, matkailun alueelliset toimijat, yritykset ja järjestöt, tutkimuslaitokset sekä oppilaitokset.

## *2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus*

Rajahaastattelututkimus perustuu haastattelemalla kerättyyn aineistoon. Tiedonkeruu pohjautuu suunnitelmalliseen otantamenetelmään, jota täydennetään näytehaastatteluin. Tietoja kerätään Suomen tärkeimmillä rajanylityspisteillä (Helsinki-Vantaan lentoasema, Helsingin satamat, Turun satamat ja lentoasema, Tampereen lentoasema, Vaalimaan, Nuijamaan ja Niiralan rajanylityspisteet, Venäjälle menevät junat sekä sesonkiluonteisesti Rovaniemen ja Kittilän lentoasemat ja Karigasniemen ja Tornion rajanylityspisteet).

Etukäteen valitaan satunnaisesti työpäivät ja -vuorot, jotka edustavat koko tutkimusjaksoa. Näillä työvuoroilla poimitaan Suomesta lähtevästä matkustajavirrasta systemaattinen otos ja samalla lasketaan kaikki tutkimuspisteen kautta kulkevat matkustajat. Otoksessa lasketaan ja käsitellään myös kaikki Suomessa asuvat matkustajat sekä ne, joihin ei syystä tai toisesta saada kontaktia. Näin kertyvien tietojen perusteella pystytään määrittelemään kunkin yksittäisen matkustajan todennäköisyys päätyä otokseen ja laskemaan painokertoimet, joita käyttäen yleistetään haastatelluilta matkustajilta kerätyt tiedot koskemaan tutkimusjakson kaikkia matkustajia. Tämän otosaineiston perusteella estimoidaan Suomessa käyvien muissa maissa asuvien matkustajien kokonaismäärä sekä heitä koskevien perustietojen jakaumat.

Haastatteluaineistoon tulee aina sellaisiakin tapauksia, joissa haastattelu keskeytyy tai yksittäisiin kysymyksiin jää vastauksia saamatta. Tietojen yleistämistä varten täydennetään puuttuvien tietojen paikalle uudet arvot. Täydennyksessä käytetään mallina mahdollisimman samanlaisia havaintoja (matkustajia) kuin täydennettävä tapaus on.

Otospohjaisen tiedonkeruun lisäksi haastatellaan ulkomaisia matkustajia näyteaineistoon. Tällöinkin haastateltavat matkustajat valitaan satunnaisesti, mutta keruuta voidaan kuitenkin tehostaa painottamalla työvuoroja sellaisiin paikkoihin ja aikoihin, jolloin ulkomaisia matkustajia poistuu Suomesta. Näytettä kerätessä voidaan yrittää kohdentaa haastatteluja tietynlaisiin matkustajiin esim. asuinmaan perusteella. Näyteaineisto yhdistetään otosaineistoon siten, että yhdistetystä aineistosta saatavat perustietojen jakaumat ovat samat kuin pelkästä otosaineistosta. Näyteaineistolla tarkennetaan tuloksia ainoastaan matkustajaryhmien sisällä.

Rajahaastattelijat ovat kielitaitoisia haastattelutyön ammattilaisia. Tiedot kerätään haastattelutilanteessa paperilomakkeelle ja ne tallennetaan jälkikäteen tietokoneelle. Haastattelulomakkeita on käytössä yhdellätoista eri kielellä (suomi, ruotsi, englanti, venäjä, viro, saksa, ranska, espanja, italia, kiina, japani). Keskimäärin yhden ulkomaisen matkustajan haastattelemiseen kuluu aikaa 2–4 minuuttia.

Haastattelut suoritetaan pääosin viranomaisalueilla, joissa liikkumiseen on anottu erillisluvat. Haastattelijat käyttävät yhdenmukaisia virka- ja turvavaatteita työvuoroilla.

Tilastokeskuksen rajahaastattelututkimusorganisaatio (tutkimuksen johtaja, tilastotieteilijä, kenttäpäällikkö, haastattelijat) vastaa koko tutkimusprosessista aina haastattelulomakkeen suunnittelusta tutkimustulosten raportointiin asti. Tietoja käyttävillä tahoilla (matkustustaseeseen liittyvät Tilastokeskuksen tilastot ja niiden tekijät, Matkailun edistämiskeskus) on tutkimuksen historiassa ollut keskeinen rooli tutkimuskysymysten määrittelyssä ja rajauksessa.

### **3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus**

Rajahaastattelututkimuksen organisaatio huolehtii laadun seurannasta ja sen ylläpidosta systemaattisesti tehtävin manuaalisin ja automaattisin tarkistuksin. Haastatteluaineiston laatua seurataan kuukausittain haastattelijakohtaisesti. Haastattelijoihin järjestetään säännöllisesti, sekä aina tarpeen tullen, koulutusta liittyen haastattelutekniikkaan, tietojen keräämiseen ja käyttämiseen. Tiedonkeruun aikana työvuoroilla vastuullisena henkilönä toimii työnohjaaja, joka puuttuu välittömästi mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin.

Haastatteluaineiston oikeellisuuteen ja tarkkuuteen vaikuttaa haastateltavien kielitaito. Kielitaidon vaikutusta pyritään vähentämään näyttämällä haastateltavalle tarvittaessa sen kielistä haastattelulomaketta, jota matkustaja parhaiten ymmärtää. Haastattelututkimukselle tyypilliset muut mahdolliset virhelähteet johtuvat tutkimuskysymysten muodostamisen, rajaamisen ja käänntöstyön vaikeuksista, haastattelijavaikutuksesta, vastaajan ymmärtämis- ja arvioimisvirheistä sekä haastattelutilanteen haastavuudesta (kiireinen, meluinen ympäristö, säätilojen vaihtelut jne.).

Haastattelutiedon tallennusvaiheessa kyseiseen tarkoitukseen suunniteltu ohjelma tekee ensimmäiset loogiset tarkistukset. Haastatteluaineiston tallennusvirheitä tutkitaan säännöllisesti ja tallennusvirheprosentti on keskimäärin 0,3 %. Aineiston laadun varmentamiseksi aineistosta tarkistetaan rahankulutuksen ja yöpymisten osalta tietty ylin prosenttiosuus ääriarvoista. Lisäksi tarkistetaan työvuorojen ja haastattelijatietojen paikkansapitävyys (aika, paikka, päivämäärä, haastattelijat jne.).

Rajahaastattelututkimuksessa kato on pientä. Vuonna 2010 otokseen poimituista kohdehenkilöistä jäi haastatteleematta 5,6 %. Haastattelijoiden kohtaamista matkustajista haastatteleematta jäi 4,2 %, esimerkiksi kiireen tai yhteisen kielen puuttumisen takia. Haastattelusta kieltäytyi 1,9 %.

Haastatteluun kerätyn aineiston lisäksi tutkimustulosten taustatietona käytetään muun muassa viranomaisilta saatuja matkustajamääriä, valuuttakursseja ja polttoaineiden keskihintoja. Rajahaastattelututkimuksen tietoja ei yleistetä sellaisiin rajanylityspaikkoihin, missä haastatteluja ei tehdä. Huomattavimmat tutkimuksen ulkopuolelle jäävät osajoukot ovat Vartiuksen ja Imatran rajanylityspisteiden kautta Suomen ja Venäjän välisen rajan ylittävät matkustajavirrat sekä kesäkauden ulkopuolella Lapissa maanteitse Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisten rajojen yli kulkevat matkustajavirrat.

Rajahaastattelututkimus koskee vain Manner-Suomea, eli Ahvenanmaa on rajattu ulkopuolelle. Tutkimuksen ulkopuolelle on jätetty ammattimainen liikenne, esimerkiksi työajossa olevat kuorma- tai linja-autonkuljettajat. Tutkimuksen piiriin ei myöskään kuulu paikallisliikenne eli säännöllinen, jokseenkin päivittäinen työ- tai asiointiliikenne Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan välisillä maarajoilla (Viron ja Venäjän vastaisilla rajoilla on vastaava liikenne mukana tutkimuksessa). Tutkimuksen lukumääriin eivät sisälly kansainvälisillä risteilyaluksilla Suomeen saapuneet matkustajat.

Rajahaastattelututkimuksen avulla voidaan muodostaa kattava kuva Suomessa vieraillevista ulkomaisista matkustajista ja erilaisista matkaan liittyvistä seikoista. Tutkimuksen aineisto riittää hyvin suurimpien kävijämaiden tutkimustulosten tuottamiseen: viidestä asuinmaasta saadaan yli 1000 haastattelua ja 3-5 muusta asuinmaasta 300–500 haastattelua vuodessa. Yksityiskohtaisia tietoja pienempien kävijämaiden matkustajista ei voida täydellä luottamuksella tuottaa, tai tulokset ovat vain suuntaa-antavia.

### **4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus**

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoa ja tuloksia julkaistaan kolmesti vuodessa. Julkaisuajankohta on 4–5 kuukauden kuluttua kunkin tutkimuskauden päättymisestä (talvikausi 1.11.–30.4., kesäkausi 1.5.–31.10., kalenterivuosi).

### **5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys**

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustietoja julkaistaan "Ulkomaiset matkailijat Suomessa" -julkaisussa vuosittain (julkaisuajankohta kesä-heinäkuu). Julkaisu on Matkailun edistämiskeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisua voi tiedustella MEK:istä, ja viimeisimmät julkaisut ovat myös saatavilla maksuttomina pdf-versiona MEK:in Internetsivuilta.

Tarkempia tutkimustuloksia voidaan tehdä myös erillissopimuksesta.

## **6. Tilastojen vertailukelpoisuus**

Tilastokeskus on toteuttanut rajahaastattelututkimusta ympärivuotisesti vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 1998 haastateltiin otokseen Suomeen saapuvia matkustajia. Otosmenettelyjen kehittymisen myötä vuodesta 1999 lähtien otoshaastatteluita ryhdyttiin tekemään vain Suomesta lähteville ulkomaisille matkustajille. Vuosi 1998 ei ole siten täysin vertailukelpoinen verrattuna muihin vuosiin.

Tiedonkeruupaikkoja ja haastatteluiden määrää kussakin tiedonkeruupaikassa pohditaan jatkuvasti matkustajavirtojen muuttuessa ja uusien liikenneyhteyksien avautuessa. Tiedonkeruupaikkojen muutokset voivat aiheuttaa aikasarjoissa pientä epätarkkuutta.

Rahankäyttökysymysten osalta rajahaastattelututkimuksen tiedot poikkeavat matkustustaselaskelmista, sillä rajahaastattelututkimuksen aineisto ei kata kaikkea Suomen matkustajaliikennettä (katso esitetyt rajaukset).

Perusmääritelmät ovat pysyneet samoina koko tiedonkeruun ajan. Määritelmät ovat valtaosin yhdenmukaisia Tilastokeskuksen muiden matkailutilastojen kanssa. Määritelmät noudattavat pääosin kansainvälisiä määritelmiä matkailusta.

## **7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys**

Rajahaastattelututkimuksen tutkimustulokset täydentävät Tilastokeskuksessa toteutettuja muita matkailualan tutkimuksia. Tiedonkeruumenetelmältään rajahaastattelututkimus poikkeaa muista matkailutilastoista; Matkailutilasto on rekisteripohjainen tutkimus ja Suomalaisten matkailu otospohjainen puhelinhaastattelututkimus.

Tilastokeskuksen matkailutilastojen vertailtavuuteen vaikuttaa tutkimuskohteiden erilaisuus (perusjoukko) ja menetelmäerot. Rajahaastattelututkimus antaa yksityiskohtaista tietoa myös sellaisista ulkomaisista matkustajaryhmistä, jotka eivät päädy Tilastokeskuksen Matkailutilastoon. Tällaisia ovat päiväkävijät sekä rekisteröimättömiä majoitustapoja käyttävät ulkomaalaiset.



### Lisätietoja

Jyrki Krzywacki (09) 1734 2701  
Vastaava tilastojohtaja:  
Riitta Harala  
rajahaastattelut@tilastokeskus.fi  
www.tilastokeskus.fi  
Lähde: Rajahaastattelututkimus 2010, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: [www.tilastokeskus.fi/palaute](http://www.tilastokeskus.fi/palaute)